

Uzgoj i dresura hrvatskih autohtonih pasmina lovačkih pasa

Antolković, Petar

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Agriculture / Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:204:508129>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Agriculture University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Agronomski fakultet

University of Zagreb
Faculty of Agriculture

Uzgoj i dresura hrvatskih autohtonih pasmina lovačkih pasa

DIPLOMSKI RAD

Petar Antolković

Zagreb, rujan, 2021.

Sveučilište u Zagrebu
Agronomski fakultet

University of Zagreb
Faculty of Agriculture

Diplomski studij:

Ribarstvo i lovstvo

Uzgoj i dresura hrvatskih autohtonih pasmina lovačkih pasa

DIPLOMSKI RAD

Petar Antolković

Mentor:
Izv.prof.dr.sc. Tea Tomljanović

Zagreb, rujan 2021.

Sveučilište u Zagrebu
Agronomski fakultet

University of Zagreb
Faculty of Agriculture

IZJAVA STUDENTA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, **Petar Antolković**, JMBAG 0178108958, rođen 29.06.1997. u Zagrebu, izjavljujem da sam samostalno izradio diplomski rad pod naslovom:

UZGOJ I DRESURA HRVATSKIH AUTOHTONIH PASMINA LOVAČKIH PASA

Svojim potpisom jamčim:

- da sam jedini autor ovoga diplomskog rada;
- da su svi korišteni izvori literature, kako objavljeni tako i neobjavljeni, adekvatno citirani ili parafrazirani, te popisani u literaturi na kraju rada;
- da ovaj diplomski rad ne sadrži dijelove radova predanih na Agronomskom fakultetu ili drugim ustanovama visokog obrazovanja radi završetka sveučilišnog ili stručnog studija;
- da je elektronička verzija ovoga diplomskog rada identična tiskanoj koju je odobrio mentor;
- da sam upoznat s odredbama Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu (Čl. 19).

U Zagrebu, dana _____

Potpis studenta / studentice

Sveučilište u Zagrebu
Agronomski fakultet

University of Zagreb
Faculty of Agriculture

IZVJEŠĆE

O OCJENI I OBRANI DIPLOMSKOG RADA

Diplomski rad studenta Petar Antolković, JMBAG 0178108958, naslova

UZGOJ I DRESURA HRVATSKIH AUTOHTONIH PASMINA LOVAČKIH PASA

obranjen je i ocijenjen ocjenom _____, dana _____.

Povjerenstvo:

potpisi:

1. izv.prof.dr.sc. Tea Tomljanović mentor
2. izv.prof.dr.sc. Daniel Matulić član
3. izv.prof.dr.sc. Ana Gavrilović član

Zahvala

Ovime zahvaljujem mentorici izv.prof.dr.sc. Tei Tomljanović na velikoj pomoći, korisnim savjetima, stručnosti i povjerenju tijekom pisanja rada. Hvala na strpljenju i profesionalnosti koje ste pokazali još kao profesorica na nižim godinama studija i sada na kraju kada ste prihvatili moju molbu za mentoricu. Hvala Vam od srca.

Hvala svim kolegama koji su mi pomogli tijekom studiranja kako da što lakše savladam gradivo i ono što mi nije bilo jasno, objasniti.

Hvala mojoj obitelji koja je uvijek bili potpora kako u životu, tako i tijekom mog studiranja.

Sadržaj

1.Uvod	1
1.1.Cilj rada.....	2
2.Pregled literature	3
3.Istarski kratkodlaki gonič.....	5
3.1.Povijesni pregled uzgoja.....	5
3.2.Izgled i karakteristike istarskog kratkodlakog goniča.....	5
3.3.Ocjenjivanje.....	6
4.Istarski oštrolaki gonič.....	8
4.1.Povijesni pregled	8
4.2.Izgled i karakteristike istarskog oštrolakog goniča	8
4.3.Ocjenjivanje.....	10
5.Posavski gonič	12
5.1.Povijesni pregled	12
5.2.Izgled i karakteristike posavskog goniča	12
5.3.Ocjenjivanje.....	14
6.Odgoj i školovanje pasa.....	15
7.Hranidba	18
7.1.Hranidba.....	19
8.Zdravlje i bolesti lovačkih pasa	21
9.Zootehnički i zoohigijenski uvjeti držanja	24
10.Analiza uzgoja hrvatskih lovačkih pasmina u Republici.....	26
11.Zaključak	30
12.Literatura	31

Sažetak

Diplomskog rada studenta **Petra Antolkovića**, naslova

UZGOJ I DRESURA HRVATSKIH AUTOHTONIH PASMINA LOVAČKIH PASA

Pas je rano ušao u ljudsku zajednicu; čovjek i pas su se isprva družili zbog istog cilja – lova. Psa ne treba prepustiti njegovu nagonu. Što je pas školovaniji to je i korisniji, a do izražaja dolaze njegove radne sposobnosti. U ovom radu prikazane su glavne karakteristike lovačkih pasa u Hrvatskoj, kao i izazovi s kojima se uzgajivači susreću. Opisane su tri autohtone pasmine: istarski kratkodlaki gonič, istarski oštrodlaki gonič i posavski gonič, te njihov odgoj i školovanje, najčešće bolesti, ishrana i održavanje zoohigijenskih i zootehničkih uvjeta.

Ključne riječi: pas, lov, odgoj, dresura, anketa

Summary

Of the master's thesis – student Petar Antolković, entitled

Breeding and training of Croatian indigenous breeds of hunting dogs

The dog is the oldest domestic animal. Undoubtedly, the man and the dog first hung out for the same goal - hunting. It is a common opinion that a dog should be left to his instincts. The more educated a dog is, the more useful he is, and his abilities come to the fore. This paper aims to present the main characteristics of hunting dogs in Croatia, as well as the challenges that breeders face. Three indigenous breeds are described: Istrian short-haired hound, Istrian wire-haired hound and Posavac hound, and their breeding and education, most often diseases, nutrition and maintenance of zoohygienic and zootechnical conditions.

Keywords: dog, hunt, education, training, poll

1.Uvod

Smatra se da je pas domestificiran još prije oko 6000 godina pr. Kr. Još od tad pas je imao poseban odnos s čovjekom. Pas je poznat kao vrsta koju odlikuju karakteristike vjernosti, pameti, ljubavi prema gospodaru. Zbog tih razloga krenulo je pripitomljavanje divljih oblika, u nama danas poznate pasmine (Galibert i sur., 2011). Suživot čovjeka i psa održao se sve do danas. Prvi zadatak koji je pas obavljao za čovjeka bio je lov, a to se zadržalo do dan danas.

Prije se goniče nije obučavalo za lov. Međutim, uvriježeno je mišljenje da psa treba pustiti da ga vodi njegov nagon. Svaki pas što je kvalitetnije i više školovan, imat će bolje karakteristike i bit će korisniji, a samim time i odnos s gospodarom će biti bolji (Bovenkerk i Nijland, 2017).

U Hrvatskoj postoji mnogo autohtonih pasmina pasa, a tako postoje pasmine koje se koriste u lovu. Istaknute pasmine u ovom radu su istarski kratkodlaki gonič, istarski oštrodlaki gonič i posavski gonič. Osnovna pasmina svih lovačkih pasa jesu goniči. Najvažnije prvi izboru goniča jest odabir pravog šteneta. Sve nepoželjne karakteristike goniča treba da se odgojem i dresurom otklone (Balić, 1991).

Spoznaje o istarskim goničima i posavskom goniču datiraju još iz 14. stoljeća. To su temperamentni psi, privrženi vlasniku. Koriste se najviše u lovu na zečeve, lisice i divlje svinje, a mogu se koristiti i kao krvosljednici. Osoba koja školuje psa mora biti strpljiva, odlučna i dosljedna. Također, potrebno je da poznaje sposobnosti psa. Od psa se ne može zahtijevati nešto za što on nije sposoban niti spretan (Djurkin Kušec i Bošković, 2021). Obuka pasa počinje već od nekoliko mjeseci. Najbolje je već mladog psa voditi u šumu i lov, da se počne privikavati na okolinu i osnovne zadatke. Prilikom obučavanja, osoba koja trenira psa služi se pomagalima, nagradama i kaznama (Rooney i Sargan, 2010). Psi, nakon završene obuke, pristupaju utakmicama kako bi pokazali usvojeno znanje i stečene vještine. Kod uzgoja lovačkih pasa, posebno treba voditi brigu o ujednačenoj cjelodnevnoj prehrani, higijeni i načinu držanja pasa da ne bi došlo do pojave opasnih bolesti. To su sve izazovi s kojima se susreću uzgajivači. Psi goniči su pomoćnici u lovu, prijatelji ljudima i poželjno je posvetiti se njihovom odgoju i dobrobiti.

1.1.Cilj rada

Cilj ovog rada je prikaz glavnih karakteristika triju autohtonih pasmina lovačkih pasa: istarskoga kratkodlakog i oštrodlakoga goniča i posavskog goniča. Osim toga, cilj je pobliže objasniti izazove s kojima se susreću uzgajivači poput: ishrane, zaštite zdravlja i održavanja zoohigijeskih i zootehničkih uvjeta, držanja te odgoja i školovanja pasa.

2.Pregled literature

Od davnina čovjek lovi. Nekada je čovjek lovio zato da bi se prehranio, i divljač je bila jedina prirodna zaliha animalnih bjelančevina prijeko potrebnih u prehrani organizma. Pripitomljavanjem i uzgojem divljih životinja opseg lova se smanjuje i nije toliko bitan da bi se lovac prehranio. Prvi prapsi koji su lovili zajedno sa čovjekom bili su psi koji su lovili proganjanjem divljači dok je ne uhvate, a divljač se u bijegu vrlo često koristila istim stazama, putovima i premetima. Lovac se prilagođavao radu tih pasa i opazio je da zajedničkom suradnjom mogu puno lakše doći do cilja. Na premetima divljači je postavljao zasjede, klopke, mreže i zamke. Na taj način su puno lakše i brže došli do cilja i do divljači. Cilj je bio ostvaren. Od tih vremena počinje suradnja lovca i psa. Ovo je prvi primjer lova sa psima goničima.

Lov sa goničima je praktično najstariji način korištenja lovačkih pasa, najiskonskiji i najpošteniji lov gdje divljač ima najveću šansu izvući se, pobjeći i sačuvati živu glavu. Najsnažniji, najpametniji i najzdraviji primjerci divljači obično se izvlače iz pogona i oni produžavaju vrstu. Na taj način psi goniči pomažu u selekciji i popravljanju uzgojne vrijednosti populacije divljači. Postoji više pasmina pasa koji se koriste u lovu u Republici Hrvatskoj. Izbor pasmine pasa za lov ovisi prvenstveno o lovištu u kojem se lovi, konfiguraciji terena, gustoći šume, vrsti i brojnom stanju divljači u lovištu, načinu na koji se lovi i o osobnim preferancijama lovca. U Hrvatskoj su u lovu najčešće zastupljene hrvatske pasmine goniča, a najčešće istarski kratkodlaki gonič. Istarski kratkodlaki goniči neprikosnoveni su u lovu na sitnu divljač posebice u teškim kamenitim terenima (Djurkin Kušec i Bošković, 2021). Prema (Bauer, 1996) čovjek je početkom civilizacije počeo s preživljavanjem i shvatio je kako se mora udružiti u skupine kako bi preživio. Čovjeku je to pošlo za rukom jer udomljavanjem pasa dobio je prijatelja nad kojim može upravljati i voditi ga u lov. Pas je jedina životinja koja se može pohvaliti bliskošću s čovjekom. Danas nije poznato jeli pas prvotno čovjeku služio kao rezerva žive hrane ili neki drugi razlog. U današnje vrijeme to je nevažno, jer je pas postao barijera između čovjeka i divljeg okoliša. Navodi se kako je pas odan čovjeku jer se nadao kako će dobiti dio plijena i tako neće ostati gladan. Dugo je glavna zadaća psa bila lov ili na neki način pomoći lovcu u svladavanju plijena i pronalaženje divljači pomoću tragova. Psa danas pomažu u lovu, ali to nije jedina zadaća današnjih pasa. Psi danas pomažu osobama s invaliditetom, služe kao kućni ljubimci, ujedno nastavio je biti čovjekov najbolji

prijatelj. Bauer u knjizi detaljno opisuje podjelu pasmina, kako se psi uzgajaju, pravilan odgoj i školovanje pasa, održavanje higijene krzna, hranidba, smještaj i zdravlje pasa. (Bauer, 1996).

3. Istarski kratkodlaki gonič

Istarski kratkodlaki gonič koristi se ponajviše u lovu na zečeve, lisice i divlje svinje. Može se koristiti i kao krvosljednik. Temperamentan je pas, lako se obučava i privržen je vlasniku. Pogodan je za lov na svim terenima, posebno na krškom. Blag je, dobroćudan i poslušan.

FCI-klasifikacija:

- skupina 6. Goniči i srodne pasmine
- sekcija 1. Goniči
- 1.2. Goniči srednjeg rasta (s radnim ispitom)

3.1. Povijesni pregled uzgoja

Istarski kratkodlaki gonič jedan je od hrvatskih autohtonih pasmina lovačkih pasa, a prve spoznaje o njemu datiraju još početkom 14. stoljeća. Najstarije nalazište je u Dubrovniku u sklopu Franjevačkog samostana. Prema Hrvatskom kinološkom savezu, kapitel na kojem se nalaze 4 psa prikazuje formu tadašnjeg izgleda istarskog goniča, a opisana je kao „istarski jadranski bijeli gonič s oznakama“.

Sljedeće značajno nalazište javlja se u 15. stoljeću u Istri, a „Poklonstvo triju kraljeva“ naslikano u kapeli, pokazuje upravo istarskog kratkodlakog goniča. Slijedi još nekoliko nalazišta: na oltarnoj pali „Gospa od Milosrđa“, prikazanoj u crkvi sv. Franje u Zadru (1476.), Tizianove slike iz 16. stoljeća poput „Capitano con amorino e cane“ i „Fanciullo con cani“. Na slikama su prikazani predci današnjeg istarskog goniča, trobojno obojeni, s učestalim prikazom bijele i narančaste nijanse te oštre dlake (Djurkin Kušec i Bošković, 2021). Prvi standard istarskog kratkodlakog goniča objavio je FCI 02.04.1955. godine.

3.2. Izgled i karakteristike istarskog kratkodlakog goniča

Istarski kratkodlaki gonič (Slika 3.1.) je pas plemenita izgleda, srednje veličine i vitkog tijela. Glava im je elegantnog i izduženog oblika. Lubanjski dio je nešto duži od gubice. Njuška im se u pravilu ne smije izdizati ili spuštati u odnosu na liniju nosnog hrpta. Cijela njuška je crno ili smeđe pigmentirana. Gubica je kraća od lubanje. Snažne vilice su dobro razvijene. Zubalo istarskih goniča škarastog je zagriža. Poželjno je kompletno zubalo kojeg čine 42 zuba, međutim tolerira se nedostatak pretkutnjaka P1 i kutnjaka M3.

Istarski kratkodlaki goniči imaju ovalne oči srednje veličine. Oči su međusobno umjereno razmaknute, a boja oka je tamnosmeđa. Nije poželjna opuštenost očnih kapaka. Uši goniča su stršeće, trokutastog oblika a priljubljene su uz glavu. Na glavu se nadovezuje snažan i mišićav vrat. Tijelo kratkodlakah goniča je snažno s dobro izraženim grebenom te snažnim, mišićavim i ravnim leđima. Rep je jak u korijenu i idući prema vrhu se sužava. Noge su im proporcionalne s tijelom, te su, kao i bedra, snažna i mišićava. Kretanje goniča mora biti skladno, pri čemu se noge ne smiju križati. Tanka koža kratkodlakah goniča ružičaste je boje. Po koži se javlja točkasti pigment sivkastocrne boje. Dlake je gusta, tvrda i sjajna, dužine 1-2 cm. Boja dlake je snježno-bijela s narančastim oznakama po glavi i tijelu. Narančaste oznake nalaze se preko lubanje, uški i gubice, zatim po leđima, oko korijena repa i po grudnom košu. Između mužjaka i ženke mora biti jasno izražena razlika. Kod mužjaka visina grebena kreće se od 49 do 53 cm, a kod ženki između 47 i 51 cm. Prilikom ocjenjivanja dozvoljeno odstupanje visine grebena je 3 cm više ili manje od standarda. Što se tiče temperamenta, živahni su i samostalni. Nikako ne smiju biti agresivni ili plahi (Bauer, 1985).

Slika 3.1. Istarski kratkodlaki gonič

Izvor: KD Osijek, <https://kdosijek.hr/istarski-gonici/> – pristup 27.04.2021.

3.3.Ocjenjivanje

Idealan izgled istarskog kratkodlakog goniča opisan je u prethodnom poglavlju. Svako odstupanje od propisanih standarda kažnjava se diskvalifikacijom iz natjecanja. Diskvalifikacijske greške ogledaju se i vanjštinom pasa i njihovim

temperamentom/ponašanjem. Diskvalifikacijske greške prema Hrvatskom kinološkom savezu su:

1. Plašljiv ili agresivan pas;
2. Konvergentne linije glave;
3. Gubica duža od lubanje;
4. Jako kratka gubica;
5. Konkavni/konveksni nosni hrbat;
6. Križno zubalo, predgriz/podgriz;
7. Plave oči;
8. Depigmentacije njuške;
9. Dužina tijela manja od visine grebena;
10. Prekratke noge u odnosu na visinu psa;
11. Prstenasto nošen rep i rep zakrenut u stranu;
12. Dlaka duža od 2,5 cm;
13. Bilo koja druga boja dlake a koja nije propisana standardom;
14. Mužjaci moraju imati dva potpuno razvijena testisa.

4.Istarski oštrolaki gonič

Istarski oštrolaki gonič izvrstan je i neumoran lovac, posebice na sitniju divljač, a može se koristiti i kao krvosljednik. Lovci ih rado koriste u lovu na zečeve, divlje svinje, lisice, ali i jarebice, fazane i prepelice. Lako se obučava za lov, a može se koristiti za lov u svim vremenskim prilikama. Izrazito je prilagođen planinskim i kamenitim područjima.

FCI-klasifikacija:

- Skupina 6. Goniči i srodne pasmine
- Sekcija 1. Goniči
- 1.2. Goniči srednjeg rasta/s radnim ispitom

4.1.Povijesni pregled

Povijest istarskog oštrolakog goniča slična je onoj istarskog kratkodlakog goniča, a nerijetko se u povijesnim tekstovima i slikama spominju zajedno. Najstarije spominjanje oštrolakog goniča seže u 18. stoljeće, gdje đakovački biskup u svom manuskriptu spominje da je uzgoj poznat još od 14. stoljeća. U Makarskoj je pronađen najstariji slikovni zapis o oštrolakom goniču. FCI je prvi standarde istarskog oštrolakog goniča objavio 1955. godine. Najznačajnija razlika u odnosu na istarskog kratkodlakog goniča je upravo u dužini dlake. Ona nije samo duga, već je specifična po svojoj ošttrini, a to je vjerojatno tako zbog planinskih podneblja na kojima je uzgojen, gdje su temperature niže.

4.2.Izgled i karakteristike istarskog oštrolakog goniča

Istarski oštrolaki gonič za razliku od istarskog kratkodlakog goniča snažnije je građe, što je opravdano obzirom na njegov uzgoj u višim priobalnim planinskim područjima istočno jadranske obale. Hladnija klima pridonijela je mutaciji kratke dlake u oštru, koja ovoj pasmini daje snažniji izgled. Kako navodi Hrvatski kinološki savez, istarskog oštrolakog goniča karakterizira snažna brakoidna građa, tijelo je srednje veličine prekriveno oštrom dugom dlakom, snježno-bijele boje. Glava je u proporciji s tijelom, blago divergentnih linija, a lubanja je duža od gubice. Prema FCI standardima, njuška istarskih goniča u pravilu mora biti crno ili smeđe pigmentirana, te se ne smije izdizati ili spuštati u odnosu na liniju nosnog hrpta. Vilice su snažne, a zubi unutar škarastog zagrizu. Kao i kod istarskog kratkodlakog

goniča, poželjno je kompletno zubalo, kojeg čine 42 zuba. Boja očiju istarskih goniča je tamnosmeđa s kapcima koji ne bi smjeli biti opušteni. Uške su im trokutastog oblika, viseće, srednje dužine, prekrivene kratkom dlakom.

Istarski oštrodlaki goniči (Slika 4.1.) poznati su po svom snažnom tijelu, te snažnim, mišićavim i ravnim leđima. Tijelo karakteriziraju i duboke grudi i blago usukan trbuh. Rep je dužine do skočnog zgloba, nošen ispod leđne linije. Noge su proporcionalne s tijelom, snažne, kao i mišićava bedra. Koža je elastična, srednje debela, priljubljena uz tijelo, bez nabora i ružičaste je boje. Dlaka istarskih oštrodlakih goniča je, kao što I samo ime kaže, oštra I tvrda, dužine između 5 i 8 cm. Dlaka nikako ne smije biti kovrčava niti stvarati uvojke. Boja dlake oštrodlakih goniča je snježno-bijela s narančastim oznakama po glavi i tijelu. Narančaste oznake nalaze se posvuda po tijelu, ali glava ne smije nikako biti posve narančasta.

Prema standardima, mora biti jasno uočljiva razlika između mužjaka i ženki. Mužjaci i ženke međusobno se razlikuju po visini grebena. Pa tako visina grebena kod mužjaka iznosi između 50 i 54 cm, a kod ženki ta visina je nešto manja, I kreće se između 48 i 52 cm. Tolerira se odstupanje visine grebena od 3 cm, više ili manje.

Slika 4.1. Istarski oštrodlaki gonič

Izvor: Index.hr, <https://www.index.hr/ljubimci/clanak/istarski-ostrodlaki-gonic-zanimljivosti-o-pasmini/883835.aspx> – pristup 30.05.2021

4.3.Ocjenjivanje

Svako odstupanje od izgleda zove se diskvalifikacijskom greškom. Prema FCI standardima diskvalifikacijske greške su:

1. Agresivan ili plašljiv pas;
2. Abnormalnost/smetnja u ponašanju mora biti diskvalificirana;
3. Konvergentne linije glave;
4. Gubica duža od lubanje;
5. Konkavni ili konveksni nosni hrbat;
6. Predgriz ili podgriz, križno zubalo;
7. Plavo oko;
8. Potpuna depigmentacija njuške, vjeđa ili usnica sluzokoža;
9. Dužina tijela manja od visine grebena;
10. Prekratke noge u odnosu na visinu psa, pas u tipu psa jazavčara;
11. Prstenasto nošen rep i rep zakrenut u stranu;
12. Dlaka na tijelu duža od 12 cm;
13. Dlaka na tijelu kraća od 3 cm;
14. Mekana, jako valovita, kovrčava ili upredena dlaka;
15. Crvena, kestenjasta, limun ili bilo koja druga boja oznaka koju ne propisuje standard;
16. Javljanje treće boje po tijelu;
17. Primjerci izvan dozvoljenih granica i tolerancija visine grebena.

Uzgajivač Igor Rohak bavi se uzgojem istarskog kratkodlakog i oštrodlakog goniča u Glini već 20 godina. Usmenim priopćenjem rekao je da najveći problem kod kratkodlakog goniča je njegova kratka dlaka pa slabije podnose zimske uvjete, ali da trenutni problem je dosta kompleksan jer se radi o čistokrvnosti pasmine. Kao primjer kod Istarskog kratkodlakog goniča naveo je da postoji mogućnost odmah ustanoviti po vidljivim mjestima radi li se o pasmini u čistoj krvi, npr. narančasta boja na glavi mora biti blijeda, a inače kada nisu u čistoj krvi je crveno narančasta, zatim mora imati po uškama sitne bijele točkice. Uzgajivač tvrdi da Hrvatski kinološki savez pruža stručnu pomoć i podršku u uzgoju. Što se tiče prehrane, psi uglavnom jedu mesne prerađevine i dehidriranu hranu tokom cijele godine. Cijepljenje pasa vrši se uglavnom prije početka lovne sezone,

a u zaštiti od nametnika koristi ogrlice i tablete. Uzgajivač dresurom započinje kada štenci navršše 2 mjeseca starosti i započinju sa nekim osnovnim metodama uzgoja u kojoj psi nauče voziti se u vozilu, sprijateljiti se sa drugim psima, priprema na pucanj, vraćanje, a u ljetnim mjesecima ulazak u vodu. Ovisno o metodama dresure, pas je spreman za odlazak u lov u starosti od 8 mjeseci pa do godine dana. Pasminu Istarski gonič odlikuje karakteristika hrabrosti, brzine i pameti. Najčešće koristi se u lovu na zečeve, lisice i divlje svinje. Uzgajivač iz Gline bavi se i prodajom pasa koje uzgoji, a najčešći kupci su ljudi koji ga koriste za lov, a u zadnje vrijeme kupuju se kao kućni ljubimci. Reprodukciju pasa ne obavlja na svojem mjestu uzgoja, već štence kupuju od čovjeka koji posjeduje rodovnik i ima pse što je više moguće u čistoj krvi. Složio se da je pas spreman za daljnju reprodukciju kad navrši 9 mjeseci. Pse preko zime drži u grijanim prostorijama, a u toplijim dijelovima godine nalaze se na ograđenim površinama i u kućicama za pse (psi koji su u srodstvu drže se odvojeno). Zootehničke i zoohigijenske uvjete održava na način da u ljetnim mjesecima peru nastambe i dezinficira ih sredstvima namjenjenim za tu upotrebu.

5.Posavski gonič

Posavski gonič ime je dobio prema području gdje je uzgojen, Posavini. Snažan je pas, srednjih proporcija, izrazito poslušan. Privržen je svom vlasniku i lako ga je obučiti za lov i rad. Koristi se najčešće za lov na zečeve, lisice, divlje svinje, a može se koristiti i kao krvosljednik. Jako dobro je adaptiran i na područja šuma i kamenitih terena.

FCI klasifikacija:

- Skupina 6. Goniči i srodne pasmine
- Sekcija 1. Goniči
- 1.2. Goniči srednjeg rasta/s radnim ispitom

5.1.Povijesni pregled

Posavski gonič pasmina je koja potječe od „ilirskog goniča crvene boje s oznakama“. Prvi prikaz istarskog goniča javlja se 1474. godine u kapelici na groblju u Istri, na slici „Poklonstvo triju kraljeva“ gdje je prikazan tamnožučkasti pas s visećim ušima. Nakon toga slijedi prikaz iz 16. stoljeća u mjestu Veli Lošinj, za koji se vjeruje da je predak današnjeg posavskog goniča. Đakovački biskup Petar Bakić i ovog goniča spominje u svojem manuskriptu, pa tako navodi da je uzgoj posavskog goniča u Hrvatskoj poznat još od 14. stoljeća. Prvi standard posavskog goniča objavljen je 08.04.1955. godine.

5.2.Izgled i karakteristike posavskog goniča

Posavski gonič je pas pravokutnog tijela, čija je dužina nešto duža od visine grebena. Glava im je u proporciji s tijelom, blago divergentnih linija. Lubanja posavskih goniča nešto je duža od gubice, a širina lubanje je veća od njene dubine. Posavski goniči imaju snažnu njušku s dobro otvorenim nosnicama čija je pigmentiranost crne ili tamno smeđe boje. Gubica im je snažna, a nosni hrbat ravan ili blago zaobljen.

Zubalo je, poput istarskog kratkodlakog i oštrodlakog goniča, škarastog zagriža. Poželjno je kompletno zubalo kojeg u pasa čine 42 zuba. Oči posavskih goniča tamno smeđe su boje, srednje veličine i ovalnog oblika, a očni kapci ne smiju biti opušteni. Uši su im viseće, trokustog oblika te priljubljene uz glavu.

Tijelo posavskih goniča (Slika 5.1.) je snažno, s izraženim grebenom i snažnim i ravnim leđima. Na tijelu su uočljive i umjereno duge slabine, mišićave i čvrste. Grudi su duboke, a grudni koš mora dopirati do laktova. Jak rep se postepeno sužava prema korijenu. Kao i kod istarskih goniča, nošen je ispod leđne linije. Noge i bedra su snažni i mišićavi. Prilikom kretanja posavskog goniča uočava se dugačak iskorak s potiskom, noge se ne smiju križati.

Posavski goniči imaju srednje debelu i elastičnu kožu. Dlaka im je gusta, sjajna, dužine 2-3 cm. Dlaka ima crvenkastožutu boju u svim nijansama. Ostale boje poput tamno smeđe ili boja čokolade nisu dozvoljene. Posavski goniči imaju bijele oznake po glavi, vratu, prsima, grudima, trbuhu, nogama i repu. Ove karakteristične bijele oznake prisutne su na svim navedenim dijelovima i poželjno je da su simetrično raspoređene po tijelu.

Muške i ženske jedinke razlikuju se po visini grebena. Kod mužjaka ona iznosi između 50 i 56 cm, dok se kod ženki visina grebena kreće od 47 do 53 cm. Dozvoljena tolerancija za visinu grebena su 2 cm više ili manje. Mužjaci moraju imati dva potpuno razvijena testisa spuštenu u mošnju.

Slika 5.1. Posavski gonič

Izvor: Lovac.info, <https://www.lovac.info/lovna-kinologija-lovacki-psi/lovacki-psi-pasmine/231-posavski-gonic.html> – pristup 31.05.2021.

5.3.Ocjenjivanje

Prema Hrvatskom kinološkom savezu svako odstupanje od gore navedenog mora se smatrati greškom. Svako odstupanje može utjecati na zdravlje i dobrobit psa kao i na sposobnost obavljanja radnji koje su tipične za pasminu. Diskvalifikacijske greške su:

1. Agresivan ili plašljiv pas;
2. Psi koji značajno pokazuju fizičku abnormalnost ili smetnje u ponašanju moraju biti diskvalificirani;
3. Konvergentne linije glave;
4. Gubica duža od lubanje;
5. Jako kratka gubica;
6. Predgriz ili podgriz, križno zubalo;
7. Plavo oko;
8. Potpuna depigmentacija njuške, vjeđa ili usnica sluzokoža;
9. Dužina tijela manja od visine grebena;
10. Prekratke noge u odnosu na visinu psa, pas u tipu psa jazavčara;
11. Prstenasto nošen rep i rep zakrenut u stranu;
12. Dlaka na tijelu duža od 5 cm;
13. Potpuno jednobojan pas osnovne boje, nepostojanje bijelih oznaka;
14. Tragovi sivkaste ili crne boje po tijelu, prisutnost treće boje;
15. Bijele oznake koje imaju špricanost dlake osnovnom bojom;
16. Primjerci izvan dozvoljenih granica i tolerancija visine grebena.

6.Odgoj i školovanje pasa

Svi lovački psi trebali bi biti školovani. Nije dobro prepustiti ih uvijek njihovom vlastitom nagonu. Dresurom taj se nagon usmjerava na izvršavanje važnih zadataka i korisnih radnji. Svi psi jednako nauče osnovne stvari poput sjedenja, lijeganja i sl. Međutim, dresiranje pasa prema njihovoj namjeni potpuno se razlikuje. Ne obučava se jednako gonič i krvosljednik. Nijednog psa nije lako obučiti bez potrebnog znanja i iskustva. Zbog toga je u odgoju pasa jako važna osoba koja to provodi.

Osoba koja školuje psa mora imati osobine strpljivosti, dobre volje, odlučnosti, dosljednosti i autoriteta. Mora razumjeti psa i njegove sposobnosti. Osoba koja školuje psa mora ga njegovati i hraniti i davati mu zapovijedi. Potrebno je kod psa steći povjerenje i prijateljstvo, te određeni način komunikacije. Mlade pse, koji sve doživljavaju kao igru, treba podučiti tzv. kućnoj dresuri koja obuhvaća ponašanje u stanu, hodanje na povodniku; pas ne smije se plašiti drugih pasa i ljudi i uzimati razne stvari u usta, ne smije započinjati tuče i mora se odazivati na poziv osobe koja ga školuje. Prva prava dresura psa treba da započne s navršenih osam do deset mjeseci (Hiby i sur., 2004).

Za vrijeme dresure bitno je psu nametnuti svoju volju, u protivnom, pas će početi iskorištavati osobu koja ga dresira, ali i nametnuti svoju vlastitu volju. Psu treba pristupiti oprezno, bez da se plaši osobe koja mu prilazi. Školovanje pasa treba biti postupno: mladi psi dobivaju svoje prve najjednostavnije zadatke. Pri tom treba biti strpljiv i prilikom naređivanja imati uvijek istu boju glasa. Psa treba dresirati uvijek prije jela, kako bi mu sitne nagrade za vrijeme treninga bile motivacija za izvršavanje zadataka (Greenebaum, 2010).

Prilikom školovanja psa potrebna su razna pomagala. Neki od pomagala su ovratnik, zviždaljka i drugi razni predmeti. Zviždaljka može biti obična ili na bubnjić. Pa tako se psa može lakše dozvati ako je prilično udaljen. Kad se psa obučava za donosača, koriste se razni predmeti omotani u kožu mačke, zeca, lisice i sl. Za pse goniče ili krvosljednike, potreban je pribor kojim se vadi krv ubijene divljači (Do, 2006). Osim toga, koriste se i ustrijeljene ptice i sitnu divljač.

Najbolje je da školovanje od početka do kraja provodi jedna osoba. Poželjno je da su lekcije kratke, do 30 minuta, kako pas ne bi izgubio koncentraciju. Vježbe koje se izvode treba rasporediti pravilno kako pas ne bi bio preopterećen. Vježbe se uvijek izvode prije jela i u isto

vrijeme. Svaka vježba ponavlja se do onog trenutka dok je pas ne savlada. Početne vježbe se izvode na terenu koji je psu poznat. Nikad se dvije vježbe ne izvode istodobno (lovac.info).

Za vrijeme školovanja psa valja se služiti nagradama i kaznama. Kazne i nagrade treba primjenjivati odmah nakon obavljenog zadatka jer će pas tako shvatiti njihovu svrhu. Prva kazna koja se upotrebljava je ukor oštrom riječju. Ako pas tad ne posluša, ukor se ponavlja opet i uz to se psa potrese dva do tri puta za ovratnik. Ako i nakon ovoga pas ne posluša, učitelj ga smije udariti lagano tankom šibom. Kazna se određuje prema težini prekršaja, a psa se kažnjava uvijek dok je na uzici.

Štene se prvo uči hodanju s povodnikom. Prvo vođenje trebalo bi biti kratko. Ako se pas opire, treba ga poticati i ohrabrivati, a nikako vući ili siliti da slijedi svog učitelja. Na ovaj način psu se nametne tempo. Ovratnik ne smije biti niti preuzak niti preširok. Štencima je najbolje uzeti kožni ovratnik. Lijevom rukom drži se povodnik, pas hoda uz učiteljevu lijevu nogu, a s desnom rukom ga onda može nagraditi. Kad pas to savlada, uči ga se naredbama „sjedi“, „čekaj“ i „lezi“.

Jedna od najtežih vježbi koju pas treba savladati jest donošenje. Još dok je štene u igri, bacaju mu se razni predmeti (loptice, kosti) kako bi ih naučio vratiti. Kada pas navrší osam mjeseci i krene s obukom, igra se zamjenjuje vježbom. Prvo se psu daje predmet u usta, zatim ga se uči da prepusti taj isti predmet onda kada se to od njega zatraži. Također, ova se vježba može povezati i s njuhom. Pas nikako ne smije gristi predmet koji donosi.

Rašireno je mišljenje da će pas u zrelijoj dobi početi sam od sebe donositi divljač. Istina, psi imaju nagone za hvatanje i donošenje plijena, međutim, bez pravile obuke, to nije pouzdano. Nakon što pas savladao vježbu donošenja i predaje, prelazi se na sljedeći korak. Pas se priveže na povodac, u daljini mu se baci sitna divljač, a istodobno dobije naredbe „lezi“, „čekaj“, a zatim „ustani“ i „nosi“. Sljedeća lekcija odnosi se na izrađivanje traga. Tragovi se mogu napraviti i puštanjem žive divljači, poput zeca, ili se može mrtva divljač vući po podu, gdje se istodobno može mijenjati smjer lijevo/desno. Pas pri ovoj vježbi upotrebljava samo nos. Ako pas točno slijedi trag, više je nego očito da je sposoban za traganje njuhom, samo ga treba dobro obučiti.

Posljednji, ali ne i najmanje važan korak, jest učenje lovačkih pasa na hitac iz lovačke puške. Poželjno je mladog psa od nekoliko mjeseci povesti u lovište. Dok se jedna osoba zabavlja s psom, druga osoba se odmakne na udaljenost od najmanje 100 koraka i opali hitac. Zatim se posmatra reakcija psa, ako se nije uzbudio, znači da nema straha. Zatim se ova vježba izvede

još nekoliko puta. Kad je pas naučen na zapovijedi „sjedi“, „leži“, „dođi“ i „čekaj“, uči ga se na mirnoću za vrijeme hitca. Nipošto se ne smije odmah pucati direktno na divljač – već se divljač namjerno promaši, a pas za to vrijeme mora ostati miran.

Kinološka društva priređuju razne utakmice kako bi se utvrdilo što je to pas stekao nasljeđem, a što ga je naučio trener. Postoje razne discipline koje su specifične za pasminske skupine i za namjeni u lovu (Richter, 1976). sposobnosti goniča ispituju se u dobi od 9 do 18 mjeseci. Položeni ispit upisuje se u rodovnik. Discipline koje se ispituju su: traženje, gonjenje, nos, poslušnost i pucanj (Richter, 1976). Utakmice se provode na nekoliko razina: lokalno, regionalno, međunarodno i savezne utakmice. Na savezним utakmicama ispituje se traženje, gonjenje, krvni trag, kvaliteta njuha, ponašanje kod mrtve divljači, ponašanje na pucanj i poslušnost.

Svrha goniča je da dotjeraju divljač do svog lovca. Goniči prilikom gonjenja ne smiju gubiti trag i zaustavljati se. Divljač u trku ostavlja za sobom brazdu svog mirisa, za kojim onda goniči gone. Glas goniča mora biti hrapav i dubok. Najpouzdaniji je gonič onaj koji se javlja tek onda kad je dignuo divljač. Najveća mana je tiho gonjenje. Psi goniči susreću se za vrijeme gonjenja s vremenskim prilikama koje im mogu otežati gonjenje. Posebno za vrijeme hladnoća, suhog vremena i vrućina. Također, i teren znatno utječe na njihov nos. Suhi tereni s prašinom pravi su izazov. Gonič treba da zgrabi i zadavi svoju divljač, a nakon toga ne smije ju dirati.

Goniči su dobri krvosljednici. Bilo da se radi o živoj ili mrtvoj divljači, goniča treba pustiti kad nanjuši krvavi trag. Ako pas predugo goni, treba ga pozvati zviždaljkom. Za samostalnost goniča u radu najbolje je voditi ga još kao mladog psa u lovište. Pas će sam istraživati, njušiti tragove divljači i tjerati divljač.

7.Hranidba

Prema načinu hranidbe pse svrstavamo u mesojede. Nakon pripitomljavanja čovjek je psima prilagodio ishranu, tako da su vremenom postali svejedi. Pored ljudske hrane, psi su se priviknuli i na industrijski pripremljenu hranu, konzervirane i osiromašene prehrambene proizvode (Bauer, 1985). Hranidba pasa itekako utječe i na zdravstvenu sliku pasa, a samim tim i na duljinu njihova života. Stoga, svi osnovni sastojci hrane moraju biti dio obroka (Gaylord i sur., 2018).

Bjelančevine su izrazito važne kod ishrane pasa, najviše ih nalazimo u mesu. Međutim, potreba za bjelančevinama nije kod svih pasa jednaka. Pored mesa, bjelančevine se mogu pronaći i u jajima, mlijeku i mliječnim prerađevinama. Unos bjelančevina ovisi o životnoj dobi pasa, tako da je kod starijih pasa potreba za bjelančevinama veća nego kod mlađih pasa iz razloga što kod starih pasa probava je znatno sporija pa ne uspijevaju sve probaviti. Osnovni gradivni sastojak bjelančevina su aminokiseline, koje se probavom apsorbiraju u organizam, a dalje sudjeluju u mnogim kemijskim i biološkim procesima, izgrađujući tako tkiva, mišiće, dlake, kosti i kožu (Flickinger i sur, 2003). Potrebe za bjelančevinama veće su i kod gravidnih kuja, u fazi dojenja, kao i tijekom bolesti i fazi oporavka od bolesti (Bauer, 1996).

Ugljikohidrati daju psima potrebnu energiju za obavljanje svakodnevnih aktivnosti, što uključuje i rad. Ugljikohidrate u organizmu nalazimo u dva osnovna oblika: glukoza čini trenutnu energiju, dok glikogen tvori pričuvnu energiju. Biljna hrana uglavnom je glukozna, a budući da su psi mesojedi, dobro iskorištavaju i glikogen, tzv. životinjski ugljikohidrat (Bauer, 1996). Glikogena ne nalazimo podjednako u mesu različitih životinja. Najviše glikogena ima u konjskom mesu, zatim u jetri, srčanom mišiću i čistom mesu (Bauer, 1996). U biljnim organizmina nalazi se i psima teško probavljiva celuloza. Ipak, u manjim količinama, dobra je za peristaltiku crijeva.

Masti u životinjskom organizmu čine pričuvnu mast i tkivnu mast. Pričuvna mast predstavlja zalihu energije, a dobija se iz glikogena i izravnim uzimanjem masti iz hrane. Tkivna mast ima važnu gradivnu ulogu. Pohranjivanje glikogena koristi organizmu za podmirenje energije, posebno za vrijeme većih napora, kad su psi u lovu i sl., pa se umore i troše više energije. Pored toga, zimi je psima potrebna veća količina energije, pa im je tad poželjno davati hranu s više masti (Kirby i sur., 2007).

Vitamine psi moraju dobiti hranom u dovoljnim količinama. Vitamini su važni u mnogim procesima razgradnje hranjivih tvari unutar organizma. Dijelimo ih na vitamine topive u mastima i vitamine topive u vodi. U vitamine topive u vodi ubrajaju se vitamini B kompleksa i vitamin C. Vitamini topivi u mastima su vitamin A, D, E, i K.

Vitamin A značajan je za izgradnju kože i sudjeluje u izgradnji organa koji prilikom embrionalnog razvoja nastaju iz zajedničkog zametnog listića (Bauer, 1996). Nedostatak vitamina A očituje se orožavanjem kože, usporenim rastom, oštećenjima na koži, te suhoj i tvrdog koži.

Vitamin D ima ulogu u razvijanju kosti. Sudjeluje u ugradnji fosfora i kalcija u hrskavičnu strukturu kosti. Nedostatak vitamina D dovodi do pucanja kostiju, kosti postaju krhke, a takva stanja nazvana su rahitis i osteoporoza. Ima ga u mesu, mlijeku, jajima, ribi, jetri (Weidner i Verbrugghe, 2017).

Vitamin E sudjeluje u održavanju mišića i drugih tkiva. Sudjeluje i u održavanju graviditeta ženki, kao i plodnosti mužjaka. Njegov nedostatak uzrokuje degeneraciju testisa, propadanje moždanog tkiva, degeneraciju srca. Nalazi se u životinjskim masnoćama, ribi, jajima.

Vitamin K ima ulogu zgrušavanja krvi sprječavajući tako nastala krvarenja. Nedostatak vitamina K uzrokuje krvarenja i pucanje kapilara.

Vitamini B kompleksa učestvuju u mnogim bitnim procesima u organizmu, stoga njihov nedostatak uzrokuje vidljiva bolesna stanja. U vitamine B kompleksa ubrajamo vitamine B₁, B₂, B₆ i B₁₂. Ovdje spadaju i biotin, kolin, folna kiselina, pantetonska kiselina te amid nikotinska kiselina. Nedostatak B vitamina uzrokuje zaostajanje u rastu, poremećaje u rastu rožnatih tvorevina, poremećaje u funkcioniranju probave i u konačnici, živčanog sustava. Vitamin C nalazi se u hrani biljnog podrijetla. Najviše utječe na razvoj hrskavice i zuba, te deponiranje željeza u slezeni.

7.1.Hranidba

Psi imaju različite potrebe za hranom. Uzgajivači se danas susreću s mnogim izazovima kad je u pitanju hranidba. Kuhanjem hrane mogu se uništiti mnoge hranjive tvari, poput vitamina ili bjelancevina. S druge strane, sirova hrana nosi opasnost od raznih parazita. Svaki obrok mora biti uravnotežen i sadržati sve neophodne sastojke za normalan rast i razvoj, održavanje

dobre kondicije i vitkosti. Veličina obroka može biti u vezi s veličinom tijela, ali treba se uzeti u obzir i namjena psa (radne pasmine troše više energije).

Danas se uglavnom koristi industrijski proizvedena hrana za pse. Pod tim pojmom podrazumijevamo suhu hranu, polusuhu hranu, vlažnu konzerviranu hranu. One se razlikuju prema svom sastavu i nutritivnoj vrijednosti (udjelu vlage i suhe tvari). Naravno, postoji i mogućnost vlastite pripreme hrane za psa, što iziskuje dodatno vrijeme pripreme i dodatne troškove. Također, u posljednje vrijeme postaje sve aktualniji trend sirove hrane. Polazi se od teorije da je pas nastao od vuka i da bi trebao, poput svojih predaka, jesti sirovu hranu. Kod ovakve vrste hranidbe treba biti na oprezu, jer nutritivni disbalans i higijenska ispravnost mogu narušiti zdravlje psa (Mussa i Prola, 2005).

Prvi period hranidbe je period sisanja. Period sisanja štenaca traje dok im se ne pojave prvi zubi, između 23 i 25 dana. Nakon toga, privikava ih se na hranu koja se sastoji od mesnih i mliječnih obroka. Lovački psi spadaju u kategoriju radnih pasa. Dobro balansiranom hranidbom želi se postići dobra kondicija i velika izdržljivost. Na osnovu njihovih napora, postoje i različite energetske potrebe koje treba zadovoljiti. Kod takvih pasa nije dovoljno samo povećati količinu hrane, već je potrebno promijeniti udjele pojedinih tvari. Kod pasa s većim fizičkim naporima, potrebna je hrana s većim udjelom masti, jer troše više energije. Također, potreban je veći unos bjelančevina, a manje vlakana zbog probave (Baines, 1981).

8.Zdravlje i bolesti lovačkih pasa

Kod zdravih pasa podrazumijeva se i fizički i psihički sklad. Takav sklad omogućuje uzgajivačima da koriste pse prema njihovoj svrsi. Bilo kakva smetnja u ponašanju ili fizička anomalija sprječava životinju da obavlja zadatke, trenira i prima poruku. Takvo stanje umanjuje sposobnost za rad. Razlikuju se tri glavne komponente kad je riječ o zdravlju pasa: konstitucija, kondicija i stanje svijesti (Bauer, 1996). Svaka pasmina ima standardom propisanu konstituciju, i bilo kakvo odstupanje od toga predstavlja promjenu konstitucije. Najčešće anomalije koje se javljaju su u građi tijela, deformacija kostura, X – stav nogu i sl. Takvi psi podložniji su bolestima.

Konstituciju tijela slijedi kondicija. Kondicija je sposobnost životinje da obavi svoj zadatak. Tako goniči mogu izdržati lov bez velikih posljedica. Naposljetku, smetnje svijesti u vidu depresije dodatno utječu na opće stanje pasa i onemogućuje im obavljanje zadataka. Pored ovih komponenata, ono čemu su podložni lovački psi uslijed sezone lova su raznorazne bolesti. One mogu biti uzrokovane virusima, bakterijama, parazitima, javljaju se i rane, opekline, krvarenja i otrovanja (Bovenkerk i Nijland, 2017).

Virusi se kod pasa prenose ugrizom, kapljično, zaraženom hranom ili vodom. Virusni su čestice koje oslobađaju svoju DNA ili RNA u stanice domaćina. Nakon toga, imaju sposobnost repliciranja. Virusne infekcije mogu se ublažiti cijepljenjem, dok kod preboljenih slučajeva organizam stvara vlastiti imunitet. Najčešće virusne bolesti su lažna bjesnoća, štenećak, korona virusni enteritis, zarazni herpes i parvovirusna infekcija pasa (Wang i sur., 2010).

Bjesnoća je kontaktna zarazna bolest. Bjesnoća je virusno oboljenje, a prenosi se najčešće ugrizom. Inkubacija može trajati od nekoliko dana pa sve do više od godinu dana, najčešće inkubacija traje 14-21 dan. Razlikujemo tipičnu i tihu bjesnoću. Tipična bjesnoća psa podijeljena je u 3 stadija:

- 1) Melankonični stadij: pas u melankoničnom stadiju ima poremećaj svijesti, bezvoljan je, slabije jede, na ustima se može opaziti povećana količina sline. Melankonični stadij traje 3 dana.
- 2) Stadij ekscitacije: javljaju se spontana uzbuđenja, napadi na druge životinje i napada na ljude
- 3) Stadij paralize: u stadiju paralize dolazi do paraliziranja svih mišića, te životinja ugiبا od zagušenja

Životinje u tihoj bjesnoći naglo umiru bez jasnih znakova koje upućuju na bjesnoću. Cijepljenje svake godine je jedini način da se pas preventivno zaštiti od bjesnoće (Velhner i sur., 2002).

Aujeszkyjeva bolest (lažna bjesnoća) je zarazna bolest domaćih životinja, simptomi su jaki svrbež, krvarenja, te dolazi do izraslina na mozgu. Inkubacija traje 3-6 dana, a nakon simptoma svrbeži, nemira, lizanja i gríženja javljaju se paralize zadnjih udova povećana količina sline, pa nedugo nakon toga nastupa uginuće kod pasa.

Zarazni hepatitis pasa je virusna bolest koja se pretežitó javlja kod mladih pasa, a karakterizira ju krvarenja, pojava edema i upala jetre. Inkubacija hepatitisa traje 4-6 dana, a glavni simptomi su povišena temperatura, proljev, grčevi, bolnost na pritisak na području jetre. Cijepljenje je preventivna zaštita pasa od zaraznog hepatitisa, a liječenje se svodi na davanje seruma za imunitet (Rutgers i Haywood, 1988).

Parvovirusni gastroenteritis je bolest koja napada pse, bez obzira u kojoj životnoj dobi se nalaze. Prvi znakovi zaraze očituju se povraćanjem uglavnom s primjesama krvi. Zatim dolazi do pojave proljeva koji s vremenom postaje krvav. Bolest traje 2-4 dana, a često nakon oboljenja dolazi do pojave upale pluća.

Štenećak je virusna akutna zarazna bolest, najčešće kod mladih pasa. Glavni izvor infekcije je pas koji je u inkubaciji, a zaraza se može širiti doticajem s kontaminiranom okolinom. Inkubacija traje 3-7 dana. Štenećak liječimo antibioticima, dok otpornost pasa na štenećak postizemo vitaminima, hranom koja sadrži manje masti, a koja sadrži puno bjelančevina i ugljikohidrata.

Od bakterijskih oboljenja najčešća su leptospiroza i tetanus. Bakterijska oboljenja liječe se antibioticima. Zdrava sluznica nosa predstavlja prvu liniju obrane od bakterija.

Leptospiroza je akutna zarazna bolest. Do infekcije dolazi međusobnim onjuškavanjem spolovila pasa i kontaktom gdje psi uriniraju. Inkubacija bolesti traje 7-20 dana. Pas je obično loše raspoložen, povraća, dobiva proljev, te ima povišenu temperaturu (Brown i Prescott, 2008).

Tetanus je oboljenje koje unutar tkiva stvara jake grčeve mišićnog tkiva. Uzročnik najčešće ulazi u ranu koja se brzo zatvara (obično prilikom ispadanja mliječnih zuba). Zaraženim psima otežano je kretanje, plitko disanje, uške su visoko postavljene, oči nakošene a usta zatvorena.

Parazitske bolesti uzrokovane su nametnicima koji se povremeno ili trajno zadržavaju na domaćinu i na taj način narušavaju njegove životne procese. Ovdje se mogu istaknuti babezioza, trakavica i šuga. Babezioza je zarazna bolest koju prenose krpelji. Krpelj ugrizom ubacuje u psa parazite koji uništavaju eritrocite i pritom nastaje žutica. Nakon inkubacije od 1-3 tjedna javlja se groznica, i sitna krvarenja (Marin, 2015).

Trakavica je člankoviti parazit koji živi u crijevu psa. Znakovi koji se uočavaju na zaraženom psu su slabost, razdražljivost i neuredna dlaka. Ličinke putuju putem posrednika, najčešće buha, stoga je poželjno redovno čišćenja pasa od parazita.

Kod šuge je uočljiv gubitak dlake, svrbež, crvenilo i osip kože, sitna krvarenja i kraste. Liječenje se provodi uz pomoć otopina koji se apliciraju na kožu i može biti dugotrajnije (i do mjesec dana). Osim virusnih, parazitskih i bakterijskih oboljenja, nerijetke pojave su i otrovanja, krvarenja, prijelomi, opekline. U takvim situacijama treba znati pravilno pristupiti životinji i pružiti joj prvu pomoć (ukoliko je to moguće) te odmah pozvati veterinara (Palumbo i sur., 1975).

9. Zootehnički i zoohigijenski uvjeti držanja

Zoohigijenski uvjeti kod držanja pasa odnose se na utjecaj vanjskih faktora na zdravlje životinja. Voda, tlo i mikroklima neki su od osnovnih okolišnih faktora bitnih prilikom držanja pasa. Osim toga, mjere dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije u velikoj mjeri sprječavaju pojave raznih nametničkih bolesti (Velija i sur., 2008).

Prema Veliji i sur. (2008) dezinfekcijom se smatra svaka radnja kojom se uklanjaju ili djelomično uništavaju vegetativni oblici organizma. Radnje koje se pritom vrše su mehaničke, fizikalne i kemijske. Pod mehaničkom dezinfekcijom obuhvaćamo čišćenje, krećenje, filtriranje, usisavanje prašine, pranje, ribanje, istresanje, provjetravanje. Metode fizikalne dezinfekcije podrazumijevaju upotrebu ultraljubičastih, gama i infracrvenih zraka, ultrazvuk, te visoka temperatura. Pod kemijskom metodom ubraja se korištenje kemijskih sredstava: kiselina, baza, fenola, alkohola i sl. Dezinsekcija se odnosi na suzbijanje i uništavanje insekata, a deratizacija je skupina postupaka za suzbijanje glodara. Na ovaj način sprječava se pojava nametnika i bolesti koji ugrožavaju kvalitetu života i zdravlje pasa (McGreevy i Nicholas, 1999).

Najsretnija okolnost za psa je da je smješten u dvorištu i ima svoju vlastitu kućicu. Ograda oko dvorišta trebala bi biti dovoljno visoka da je pas ne može preskočiti (Bauer, 1985). Kod izgradnje kućice treba voditi računa o njenoj dimenziji, obliku i vrsti materijala. Najbolji materijal za izgradnju kućice je drvo. Drvo najviše zadržava toplinu. Što se tiče dimenzija, ona se mora prilagoditi veličini psa. U kinologiji se psi dijele na velike, srednje velike, male i patuljaste (Bauer, 1985). Dimenzije prostora za kućicu prikazane su u tablici 10.1. Kućicu je najbolje staviti u zavjetrinu.

Tablica 9.1. Dimenzije unutrašnjeg prostora kućice

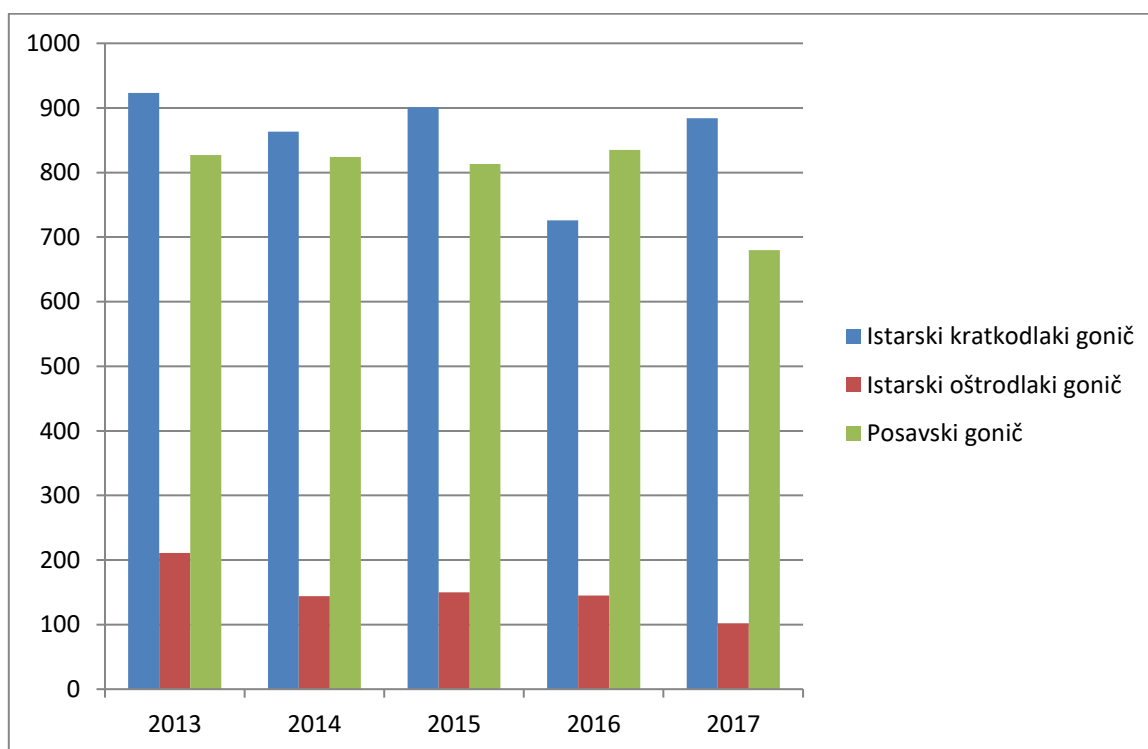
Kategorija psa	Širina (cm)	Dubina (cm)	Visina (cm)
Veliki	120	100	100
Srednje veliki	100	80	100
Mali	80	60	80

Izvor: Bauer, 1996

Što se tiče podloge na kojoj pas boravi, najčešće su betonske podloge, jer ih je najlakše očistiti i oprati. Međutim, na betonskim podlogama je jako hladno, pa je bolje rješenje zemlja ili podloga od šljunka.

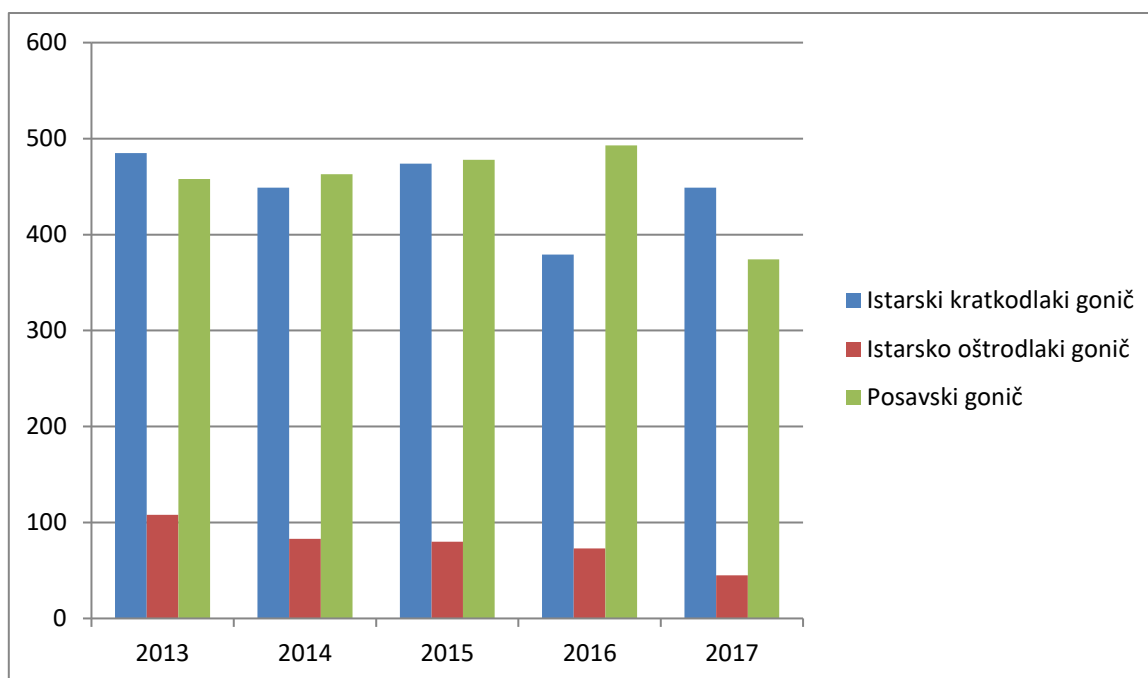
10. Analiza uzgoja hrvatskih lovačkih pasmina u Republici Hrvatskoj

Grafički prikazani podaci dobiveni su od Hrvatskog kinološkog saveza za razdoblje od 2013. godine pa do 2017. godine. Grafički su prikazani ukupni brojevi hrvatskih autohtonih lovačkih pasa, zatim odnos muških i ženskih pasa i ukupno prijavljenih legla u Republici Hrvatskoj. U tablici možemo vidjeti kako je u Republici Hrvatskoj najzastupljenija pasmina Istarskog kratkodlakog goniča, zatim slijede posavski istarski oštrodlaki gonič. U odnosu između mužjaka i ženki vidimo kako u ukupnom broju pasa ima više mužjaka. Odnosi koji su prikazani po godinama prikazuju nam da ni u jednoj godini nije dolazilo do nekog strmog pada, odnosno rasta.

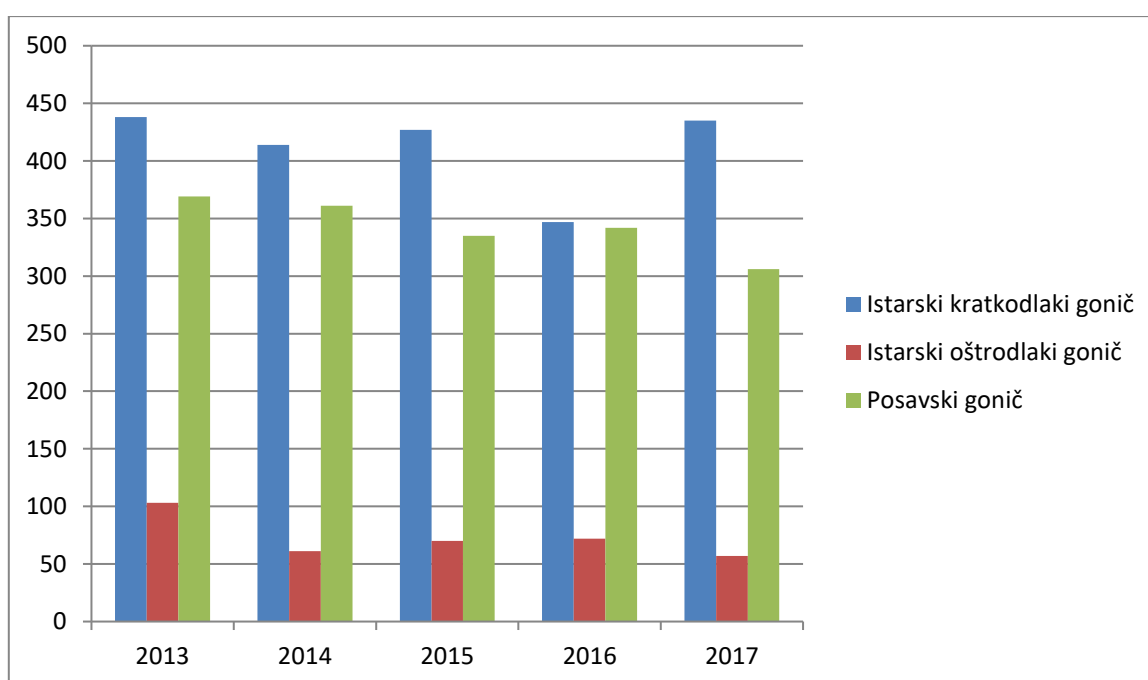
Grafikon 10.1. Prikaz ukupnog broja pasa u RH prijavljenih u Hrvatskom kinološkom savezu

Grafikon 10.1 prikazuje ukupan broj muških i ženskih pasa istarskog i posavskog goniča u RH. U grafikonu može se vidjeti kako u Hrvatskoj je najviše prisutan istarski kratkodlaki gonič. Grafikon prikazuje da je 2013. godine bilo najviše mužjaka i ženki svih pasmina, zatim taj broj pada ili stagnira. U grafikonu je vidljivo da broj istarskog oštrodlakog goniča svake godine pada.

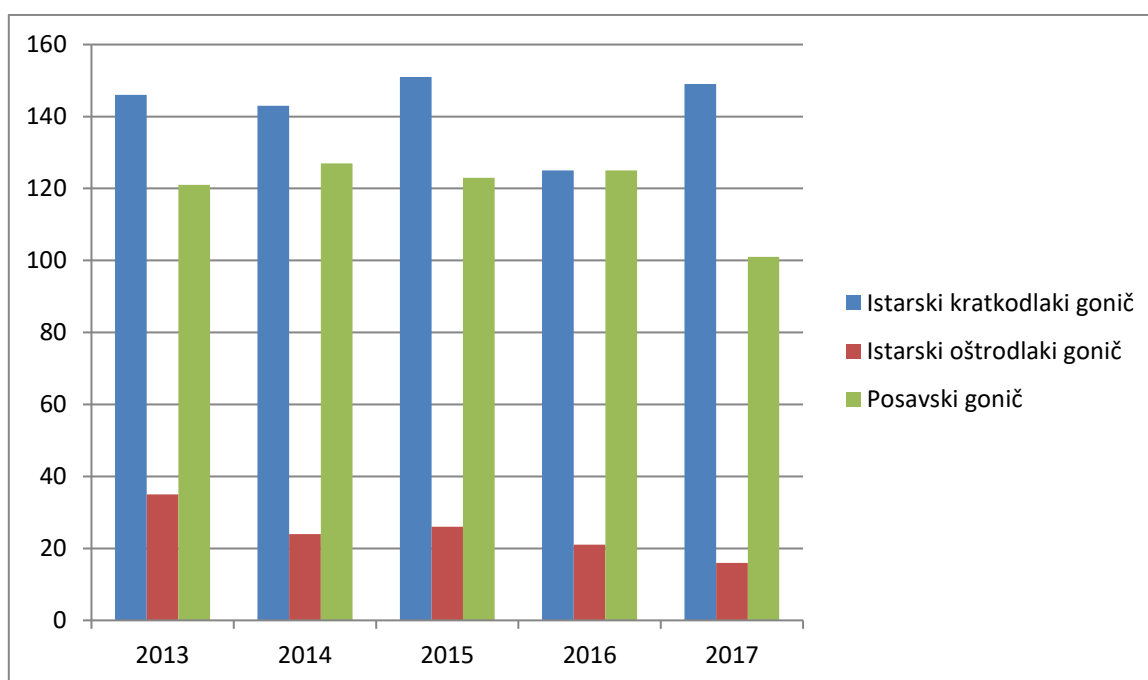
Grafikon 10.2. Prikaz ukupno muških pasa u RH prijavljenih u Hrvatskom kinološkom savezu

Grafikon 10.2. prikazuje ukupan broj muških pasa istarskog i posavskog goniča u RH. U grafikonu je vidljivo kao i u grafikonu 10.1. da broj istarskog oštrodlakog goniča opada svake godine, dok istarski kratkodlaki gonič drži konstantu. Ukupan broj muških pasa posavskog goniča svake godine raste sve do 2017. godine gdje broj pao ispod 400 pasa prijavljenih u Hrvatskom kinološkom savezu.

Grafikon 10.3. Prikaz ukupno ženskih pasa u RH prijavljenih u Hrvatskom kinološkom savezu

Grafikon 10.3. prikazuje ukupan broj ženski pasa istarskog i posavskog goniča. U grafikonu može se vidjeti kako 2013. godine ženskih pasa istarskog oštrod lakog goniča bilo najviše, zatim idućih godina vidimo pad u odnosu na 2013. godinu. Ženke posavskog goniča također bilježe blagi pad, dok broj ženki istarskog kratkod lakog goniča svake godine bilježe podjednak broj osim 2016. godine kada je zabilježen pad ispod 350 prijavljenih ženki Hrvatskom kinološkom savezu.

Grafikon 10.4. Prikaz broja legla u Republici Hrvatskoj prijavljenih u Hrvatskom kinološkom savezu

Grafikon 10.4. prikazuje ukupan broj legla istarskog i posavskog goniča u RH prijavljenih u Hrvatskom kinološkom savezu. Vidljivo je kako broj legla kao i sve druge vrijednosti iz grafikona 10.1. i 10.2. kod istarskog oštrod lakog goniča opadaju. Brojčano najviše legla ima kod istarskog kratkod lakog goniča, dok kod posavskog goniča je nešto taj broj manji, ali vrijednosti su podjednake, jedino u 2017. godini zabilježen je pad broja legla posavskog goniča na 101 legala u RH prijavljenih u Hrvatskom kinološkom savezu.

U tablici 10.1. brojčano su prikazane sve vrijednosti za period od 2013. do 2017. godine. Za svaku pasminu evidentiran je podatak ukupan broj pasa, broj muških pasa, broj ženskih pasa, te broj legla za svaku pasminu.

Tablica 10.1. Tablični prikaz ukupnih podataka evidentiranih za svaku godinu uzgoja u Republici Hrvatskoj

Godina	Pasmine	Ukupan broj pasa	Mužjaci	Ženke	Broj legla
2013	Istarski kratkodlaki gonič	923	485	438	146
	Istarski oštrodlaki gonič	211	108	103	35
	Posavski gonič	827	458	369	121
2014	Istarski kratkodlaki gonič	863	449	414	143
	Istarski oštrodlaki gonič	144	83	61	24
	Posavski gonič	824	463	361	127
2015	Istarski kratkodlaki gonič	901	474	427	151
	Istarski oštrodlaki gonič	150	80	70	26
	Posavski gonič	813	478	335	123
2016	Istarski kratkodlaki gonič	740	381	359	125
	Istarski oštrodlaki gonič	135	67	68	21
	Posavski gonič	801	474	327	125
2017	Istarski kratkodlaki gonič	873	447	426	149
	Istarski oštrodlaki gonič	97	43	54	16
	Posavski gonič	705	388	317	101

11. Zaključak

Lovačke pse odlikuje vitka građa tijela i dobra kondicija. Hrvatske autohtone pasmine lovačkih pasa su izrazito kvalitetne pasmine koje se koriste u lovu, imaju odličan njuh i vid, srednje veličine građu tijela, visok stupanj kondicije i najbitnije imaju dobru otpornost na bolesti. Istarski i posavski gonič su pasmine koje su pametne i u relativno kratkom vremenu se mogu školovati za lov. Pasmine su mirne, poslušne i neustrašive ispred plijena. Lovci vole koristiti naše pasmine iz razloga što su prijateljski nastrojene prema ljudima, zahvalne su i odlični lovački psi. Velika važnost daje se da pasmina bude što je moguće više u „čistoj krvi“, kako bi ju odlikovale kvalitetne karakteristike tih pasmina. Vlasnik psa ukoliko želi imati kvalitetno školovanog psa mora biti autoritativan i biti educiran za školovanje. Odnos sa psom treba graditi, steći povjerenje i prijateljstvo, isto tako treba nagraditi psa. Prehrana psa treba biti kvalitetna, jer prehranom utječemo na kondiciju i zdravlje našeg psa. U preventivnoj zaštiti našeg psa odlazak veterinaru je obavezan, kao i cijepljenje i korištenje sredstava protiv vanjskih nametnika.

12.Literatura

1. Anonymous (2012): Pravilnik o radu pasa goniča, Zagreb. http://www.lsiz.hr/pdf/kinologija/pravilnik_rad_pasa_gonica.pdf Pristupljeno: 25.08.2021.
2. Anonymous (2015). Istarski kratkodlaki gonič, standard. <http://hks.hr/web/dokumenti/standardi%20hr/HRIstarski%20kratkodlaki%20gonic.pdf> Pristupljeno: 20.08.2021.
3. Anonymous (2015). Istarski oštrolaki gonič, standard. <http://hks.hr/web/dokumenti/standardi%20hr/HRIstarski%20ostrolaki%20gonic.pdf>
4. Anonymous (2015): Posavski gonič, standard. <https://web.hks.hr/posavski-gonic/> Pristupljeno: 22.08.2021.
5. Baines, F. M. (1981). Milk substitutes and the hand rearing of orphan puppies and kittens. *Journal of Small Animal Practice*, 22(9), 555-578.
6. Balić J. (1991). *Lov, lovački psi i oružje*. Alfa, Zagreb
7. Bauer M. (1996). *Kinologija, Školska knjiga*, Zagreb
8. Bauer M.(1985). *Pas – moj prijatelj*. Sveučilišna naklada Liber, Zagreb.
9. Bovenkerk, B., Nijland, H. J. (2017). The pedigree dog breeding debate in ethics and practice: beyond welfare arguments. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, 30(3), 387-412.
10. Bovenkerk, B., Nijland, H. J. (2017). The pedigree dog breeding debate in ethics and practice: beyond welfare arguments. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, 30(3), 387-412.
11. Brown, K., Prescott, J. (2008). Leptospirosis in the family dog: a public health perspective. *Cmaj*, 178(4), 399-401.
12. Djurkin Kušec i I., Bošković I. (2021). Istarski gonič kroz povijest, Kd Osijek <https://kdosijek.hr/istarski-gonici/> (pristupljeno: 26.7.2021)
13. Do, W. G. D. (2006). Training the Hunter/Retriever: An Emerging Challenge for Positive Trainers. *The Dog Trainer's Resource: APDT Chronicle of the Dog Collection*.
14. Flickinger, E. A., Schreijen, E. M. W. C., Patil, A. R., Hussein, H. S., Grieshop, C. M., Merchen, N. R., Fahey Jr, G. C. (2003). Nutrient digestibilities, microbial populations, and protein catabolites as affected by fructan supplementation of dog diets. *Journal of animal science*, 81(8), 2008-2018.

15. Galibert, F., Quignon, P., Hitte, C., André, C. (2011). Toward understanding dog evolutionary and domestication history. *Comptes rendus biologiques*, 334(3), 190-196.
16. Gaylord, L., Remillard, R., Saker, K. (2018). Risk of nutritional deficiencies for dogs on a weight loss plan. *Journal of Small Animal Practice*, 59(11), 695-703.
17. Greenebaum, J. B. (2010). Training dogs and training humans: Symbolic interaction and dog training. *Anthrozoös*, 23(2), 129-141.
18. Hiby, E. F., Rooney, N. J., Bradshaw, J. W. S. (2004). Dog training methods: their use, effectiveness and interaction with behaviour and welfare. *ANIMAL WELFARE-POTTERS BAR THEN WHEATHAMPSTEAD-*, 13(1), 63-70.
19. Hrvatski kinološki savez. Istarski gonič kratke dlake. <https://web.hks.hr/istarski-gonic-kratke-dlake/> Pristupljeno: 25.06.2021.
20. Hrvatski kinološki savez. Istarski gonič oštre dlake. <https://web.hks.hr/istarski-gonic-ostre-dlake/> Pristupljeno 25.06.2021.
21. Hrvatski kinološki savez. Posavski gonič. <https://web.hks.hr/posavski-gonic/> Pristupljeno: 25.06.2021.
22. Jurišević E. Lovački savez Istarske županije. <https://lsiz.hr/lovna-kinologija/obuka-lovackog-psa/> Pristupljeno: 14.08.2021.
23. Kirby, N. A., Hester, S. L., Bauer, J. E. (2007). Dietary fats and the skin and coat of dogs. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 230(11), 1641-1644.
24. Lovac info. Pasmine. <https://www.lovac.info/lovna-kinologija-lovacki-psi/lovacki-psi-pasmine.html/> Pristupljeno: 02.07.2021.
25. Marin, H. (2015). Sindrom netireoidne bolesti u babeziozi pasa (Doctoral dissertation, University of Zagreb. Faculty of Veterinary Medicine. Department of Chemistry and Biochemistry).
26. McGreevy, P. D., Nicholas, F. W. (1999). Some practical solutions to welfare problems in dog breeding. *ANIMAL WELFARE-POTTERS BAR-*, 8, 329-342.
27. Mussa, P. P., Prola, L. (2005). Dog nutrient requirements: new knowledge. *Veterinary research communications*, 29(2), 35-38.
28. Palumbo, N. E., Perri, S., Read, G. (1975). Experimental induction and treatment of toad poisoning in the dog. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 167(11), 1000-1005.

29. Rooney, N. J., Sargan, D. R. (2010). Welfare concerns associated with pedigree dog breeding in the UK. *Animal Welfare*, 19(5), 133-140.
30. Rutgers, H. C., & Haywood, S. (1988). Chronic hepatitis in the dog. *Journal of Small Animal Practice*, 29(11), 679-690.
31. Tucak Z., Wikerhauser T., Cvetnić S., Bošković I., Tomašković A., Alegro A., Bedrica Lj., Cesar V., Baban M., Lepedueš H. (2003). *Lovna kinologija*. Poljoprivredni fakultet Osijek.
32. Velhner, M., Petrović, T., Savić-Jevđenić, S., Lazić, S. (2002). Viral vaccines and their mode of action. *Veterinarski glasnik*, 56(3-4), 143-152.
33. Velija K., Šakić V., Omerović A., Vegara M., Softić A. (2008). *Uzgoj pasa*. Promocult Sarajevo.
34. Verhoef-Verhallen E. J. J. (2001). *Psi enciklopedia*. Veble commerce.
35. Wang, J. F., Feng, J. F., Chen, X. L., Shen, W. W., Gu, M. X., Xu, J., Qiu, D. H. (2010). Study on rabies virus carried by home bred dog in Taizhou [J]. *Chinese Journal of Health Laboratory Technology*, 5.
36. Weidner, N., Verbrugghe, A. (2017). Current knowledge of vitamin D in dogs. *Critical reviews in food science and nutrition*, 57(18), 3850-3859.

Životopis

Petar Antolković rođen je 29. lipnja 1997. godine u Zagrebu. Godine 2012. upisuje Agronomsku školu u rodnom gradu i završava srednjoškolsko obrazovanje 2016. godine. Iste godine upisuje Agrarnu ekonomiku na Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Po završetku preddiplomskog studija upisuje diplomski studij na Agronomskom fakultetu u Zagrebu, smjer Ribarstvo i lovstvo.